

Nr 310.

Av herr **Fjellman m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 50, angående försvarsväsendets ordnande.*

I motion av herr Lindman m. fl., vilken motion även undertecknats av oss, har uppskov med ett avgörande i försvarsfrågan föreslagits. Osäkerheten i det världspolitiska läget såväl som vår anslutning till Nationernas förbund med därmed följande militära förpliktelser möjliggöra för närvarande icke — enligt motiveringen i nämnda motion — en minskning av våra försvarsanstalter. När regeringen icke desto mindre inslagit på denna väg och därtill icke i propositionen förebragt utredningar beträffande vissa svårartade konsekvenser av såväl rent militär som ekonomisk art, vilka ofrånkomligt måste bli en följd av det kungl. förslaget antagande, har det syntts desto nödvändigare att söka förhindra ett nedbrytande av den nuvarande organisationen.

Ehuru sålunda skälen för ett uppskov med försvarsfrågans avgörande synas oss övertygande, måste man dock taga med i räkningen möjligheten av ett positivt beslut vid innevarande års riksdag. Därest detta blir fallet, är det av största vikt, att organisationsramen lämnas i görligaste mån orubbad och särskilt att nuvarande regementen bibehållas. De bestående regementena utgöra organisationens stomme inom vårt lantförsvar. Därest denna stomme avsevärt rubbas, förlorar försvaret den elasticitet, som är oundgänglig för att folkets hela försvarskraft skall kunna, då så erfordras, uttagas.

Denna motion avser att särskilt framhålla den synnerliga vikten av att samtliga de regementen, som för närvarande äro förlagda i Skåne, därstädes bibehållas.

Därest antalet operativa enheter — arméfördelningar — icke är tillräckligt stort, måste fältarmén ovillkorligen sammanhållas någorlunda centralt i landet för att, där fienden går till anfall — det må vara över land- eller sjögränsen — med samlade krafter kasta honom tillbaka. En ofrånkomlig följd av vår fältarmés avsevärda förminskning blir den, att gräns- och kustskyddet — med undantag för övre Norrland — måste överlämnas åt landstorm. Därmed följer även, att de landsdelar, mot vilka fienden riktar ett allvarligare företag, praktiskt taget ligga försvarslösa intill dess fältarmén hinner ingripa. Det är en given följd av det strategiska kravet på truppernas centrala sammanhållande, att risken för att en ockupation skall bli vittomfattande ökas, ju större avståndet är till det område, där fältarméns huvudkrafter äro koncentrerade.

Därför måste med hänsyn till vårt lands konfiguration den nordligaste och den sydligaste landsdelen utsättas för de största riskerna. Med riktig insikt härom har propositionen avsett särskilda trupper för övre Norrlands försvar. Med Skånes försvar har man däremot icke allvarligt räknat.

Samtidigt som propositionen i hög grad minskat landstridskrafterna över huvud taget, har den låtit denna minskning främst gå ut över landets folkrikaste och ur folkförsörjningssynpunkt viktigaste provins med ett för anfall utsatt läge. En allmän minskning av våra landstridskrafter borde, därest erforderlig hänsyn tagits till Skånes stora betydelse för landet i händelse av krig främst ur folkförsörjnings- och strategisk synpunkt hava tagit fasta på en stark militär organisation direkt avsedd för denna landsdels försvar.

En större raid eller överskeppning riktad mot Skåne skulle med all sannolikhet, därest våra försvarskrafter reduceras enligt propositionen, snabbt leda till ockupation av denna provins. Oavsett hur övergående en dylik ockupation kunde bliva, torde vådorna av densamma icke blott för provinsen utan även för riket i dess helhet genast framträda.

Det moderna kriget ställer organisationen av den militära och den ekonomiskt-materiella krigsberedskapen i en synnerligen intim växelverkan. Landets krigsmakt blir i flera sannolika fall värdelös, om självförsörjningen ej kan upprätthållas, och å andra sidan ställer fördelningen av åkerjorden och grupperingen av de industriella tillgångarna inom landet oeftergivliga krav på försvarsväsendet, därest självförsörjningsproblemet skall kunna lösas. Dettas primära inslag, folknärings tillgodoseende, betingas för Sveriges del i händelse av krig och avspärrning av att de livsmedelsproducerande områdena hållas fria från fientlig invasion och i obehindrad förbindelse med de övriga delarna av landet.

Då Skåne kallats Sveriges "kornbod", har därmed givits ett populärt uttryck för provinsens dominerande ställning inom den inhemska livsmedelsproduktionen. Detta gäller emellertid ej endast beträffande den kanske närmast till hands liggande produktionen av spannmål utan även av rotfrukter, socker och animaliska födoämnen. Förädlingen sker även genom en inom provinsen lokaliserad livsmedelsindustri, inom vilken särskilt framträda en del stora kvarnar, sockerfabriker, mejerier och slakterier. Vad det sålunda skulle betyda för det svenska rikshushållet, om Skåne utestängdes från detsamma, torde utan vidare inses.

En ockupation av provinsen skulle sannolikt, även om densamma på grund av egna truppers ingripande bleve kortvarig, medföra de svåraste följder med hänsyn till landets självförsörjning, i det att fienden säkerligen icke lämnar några medel oanvända för att förstöra eller skada livsmedelsproduktionen. Redan detta att fienden ej genast kan hindras att landstiga, utan att provinsen i större utsträckning kan bliva krigsskådeplats, torde därför sannolikt vara nog för att nedsätta produktionsförmågan i en utsträckning, som i och för sig kan

få en katastrofal verkan för Sveriges självhushållning och därmed kanske för vår möjlighet att hävda vår självständighet.

I jämförelse med den skånska livsmedelsproduktionens vitala betydelse för vår folknäring är den skånska industrien av mindre vikt för den industriella krigsberedskapen. Huvuddelen av den inhemska gummiindustrien är dock förlagd till Skåne, i vars nordvästra hörn även finnes vår enda tillgång på stenkol.

Försvaret av Skåne får även sin särskilda, utomordentliga betydelse med hänsyn till dess belägenhet intill Öresund, den stora infartsleden till Östersjön. Skulle Danmark eventuellt ned- eller avrusta kommer kravet att skärpas på svenska stridskrafter i Skåne, vilka omedelbart kunna ingripa för att säkerställa denna landsdels integritet. Av vikt är även tryggandet av de södra ändpunkterna för två av landets största förbindelseleder, Södra stambanan och Väst-kustbanan. Kravet härpå skärpes än mera, för den händelse vår förbindelse med kontinenten under ett krig är önskvärd eller för övrigt möjlig.

Med hänsyn till rikets försvar synes det oss därför självfallet, att Skåne i likhet med Norrland erhåller en redan från början mera betryggande försvarsmöjlighet än vad landstorm medger. *I Skåne bör finnas en direkt till provinsens försvar avsedd och under alla förhållanden omedelbart disponibel styrka.*

Med hänsyn till förläggningen av de olika truppförbanden är det av vikt, att dessa äro någorlunda jämnt fördelade över landet efter befolkningstätheten, så att deras mobilisering kan försiggå med erforderlig snabbhet och säkerhet. Härigenom tillmötesgås också de värnpliktiges intresse att få fullgöra sin värnplikt så nära hemorten som möjligt. Betydelsen av dessa synpunkter erkännes även av såväl försvarsrevisionen som i propositionen.

Dessa synpunkter hava emellertid icke alltid vunnit beaktande. I propositionens 18 infanteriregementen skulle varje inskrivningsområde erhålla omkring 2,730 värnpliktige. I Skåne inskrevos emellertid sagda år omkring 5,630 värnpliktige. (Härvid har antagits på grund av viss statistiks hemliga natur, att Ängelholms, Kristianstads och Hässleholms rullföringsområden vardera utgöra ungefär $\frac{1}{3}$ av resp. Hallands, Blekinge och Kronobergs inskrivningsområden.) Till siffran 5,630 bör dessutom läggas omkring 300, utgörande det sannolika årliga tillskott av värnpliktige, som kommer att uppstå, då de till indragning föreslagna Skånska husar- och dragonregementenas volontärer i stället bliva värnpliktiga. Skånekontingenten torde alltså få beräknas till omkring 5,930 man. Det överskott av värnpliktige, som sålunda erhålles, räcker ej som tillförne att rekrytera även de av propositionen till indragning föreslagna skånska regementena.

Propositionen anger icke, huruledes befolkningsöverskottet i Skåne skall fördelas i övriga delar av landet. Man kan sålunda tänka sig, dels att det blir en allmän förskjutning norrut av de värnpliktige, så att Södra Skånes

fullgöra sin tjänstgöring i Kristianstad, norra Skånes sin i Växjö o. s. v., dels att Skånes värnpliktige direkt sändas till Norrland med dess brist på värnpliktige i förhållande till antalet bibehållna regementen. Det förra förfaringsättet måste skapa en allmän oreda i mobiliseringsförhållandena, obehag för ett flertal värnpliktige och fördyrade transporter. Det senare förfaringsättet medför, att stora delar av Skånes värnpliktige försättas i en ogynnsam undantagsställning i förhållande till övriga, samt medför även försvårade mobiliseringsförhållanden och ökade transportkostnader.

Med stöd av vad som ovan anförts föreslå vi,

att därest en ny härordning vid innevarande års riksdag beslutes, samtliga nu i Skåne förlagda regementen måtte bibehållas i den nya arméorganisationen, samt att antalet årligen till linjetjänst uttagna värnpliktige ökas med hänsyn härtill.

Stockholm den 20 mars 1925.

J. Fjellman.

P. Nilsson
i Bonarp.

Sven Persson.

Nils Månsson.

Nils Winkler.

Cl. Lindskog.

K. J. Beskow.